

รายงานวิจัย

เรื่อง

การประสานสถาบันทางสังคมเข้าสู่กระบวนการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนชนบทในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

รองศาสตราจารย์ ดร.อาคม ใจแก้ว
ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 2549

สนับสนุนงบประมาณ ทุนอุดหนุนการวิจัยจากเงินรายได้

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปี 2545

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีแรงกระตุ้นจากผลการศึกษาวิจัยก่อนหน้านี้คือเรื่อง “ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำต่อวิถีชีวิตของชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม ศึกษาเปรียบเทียบพื้นที่ชนบท-เมือง ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้” การวิจัยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือศึกษาตัวแบบและปัจจัยที่มีผลต่อการประสาน สถาบันทางสังคมสู่กระบวนการสร้างความเข้มแข็งกับชุมชนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ วิธีการศึกษาประกอบด้วยข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อแสดงให้เห็นถึงตัวแบบและปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ผลจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลลักษณะดังกล่าวพบว่า ตัวแบบการประสานงานในเชิงบูรณาการที่ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 6 ประการ คือ ความสามารถในการปรับเปลี่ยนรูปแบบในการประสานงาน การจัดทำข้อตกลงระหว่างสถาบัน การกำหนดภาระหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน การยึดเป้าหมายเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็งของแต่ละหน่วยงาน การตระหนักและยึดมั่นในข้อตกลงที่ทำไว้ร่วมกันและสุดท้ายก็คือการยึดวิธีการประสานงานที่หลากหลาย ปัจจัยที่มีผลต่อตัวแบบการประสานสถาบันทางสังคมเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนประกอบด้วยองค์ประกอบสนับสนุนการประสานงาน ขั้นตอนการดำเนินงานชุมชนเข้มแข็ง ผลกระทบชุมชนจากสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอก ความสัมพันธ์ระหว่างสถาบัน ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็งและสุดท้ายคือการทำหน้าที่ของสถาบันทางสังคม ข้อเสนอแนะโดยสังเขปได้แก่

- 1) นโยบายเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนจะต้องมีความชัดเจนเพียงพอที่จะทำให้ระดับผู้ปฏิบัติมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์และเนื้องานในทิศทางเดียวกัน
- 2) องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องเป็นแกนในกระบวนการพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งกับชุมชน เนื่องจากเป็นสถาบันที่มีความเข้าใจในแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนมากกว่าสถาบันทางสังคมอื่นๆ
- 3) สถาบันครอบครัวจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเป็นอันดับแรก
- 4) ผู้นำท้องถิ่นทั้งที่เป็นผู้นำแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการถือเป็นหัวใจสำคัญที่จะเข้าไปมีบทบาทประสานสถาบันทางสังคมเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

The research had been stimulated by the result of the three former research named “The Impact of Depression on the Way of Life of Thai Buddhist and Thai Muslim : A Comparative Study of Rural-Urban Area in the Southern Provinces”, “Problem and Obstacles of Self-Reliance Community Project Planning in the 5 Southernmost Province : A Study of Tambol – Administrative Organization ” and “Association between the Administrative Structure of Tambol - Administrative Organization” and the Processes of Community Strengthening in the Five-Southernmost Provinces” and it were to study the coordination model and factors affecting coordination of rural social institutions into the community strengthening processes in the five Southernmost Provinces of Thailand. Both quantitative and qualitative method were combined to analyze and synthesize two kinds of data to show model and the factors relating with community empowerment. The result of the studied and by the analysis and synthesis method revealed that integrated-coordination model was the best for coordination of social institution into community strengthening process in the 5 Southernmost Provinces of Thailand. Six principles of the model were adaptability of coordination style, making and agreement among the rural institution , making job description of each institution, hold on strengthening community as ultimate goal , awareness and hold on multidimensional coordination method. The factor affecting coordination of rural institution were supporting of officials and units of government, the steps of community strengthening process, the impact of external and internal situation on community, relationship of rural institutions, understanding of strength community and the institutions acted as a framework of each social institution. The summarized recommendation could be categorize as follow

- 1) The policy statement of community strengthening must have sufficient specificity that implementers have a clear definition of both their objectives and their tasks.
- 2) Tombol-Administrative Organizations must be the central unit of coordination because their understanding of strengthening community concepts or community empowerment are more higher than other social institutions.
- 3) The family is the first social institution that should be developed of strengthening community concept

4) The local leaders both formal and informal leaders must be the vital role of coordination of social institution into the process of strengthening Community in Southernmost Provinces.